

П'ЯТЬ КРОКІВ

П'ять кроків вздовж, два кроки вширш, чотири кроки вверх це те гніздо, що в ньому з одного боку двері, з другого мале, густо заґратоване віконце — одинокі лучники із зовнішнім світом, це те гніздо, що в ньому царить нудьга самотньої людини...

П'ять кроків вздовж від вікна до дверей і дверей до вікна повільно вистукують кроки об твердь бетонової долівки, вибиваючи ритм часу, як ритм життя серце...

Вікно — екран. Щоправда, образи чергуються на ньому дуже повільно, все ж таки вони змінюються бодай як не в суді, то в декорації. Інколи вистачить така дрібниця, як перелет голуба, воробця, чи хоч би зовсім непоетичної птахи — ворони, щоб викликати оманливо нові вражіння. В дійсності нових вражінь нема, а ті, що є, нудні і нецікаві, більшість із них прикрі, сильніше болючі, як фізичні удари.

П'ять кроків в один, п'ять із поворотом у другий бік ритмічно рухається жива істота, як маятник годинника, що своїм рухом сповняє функцію міри часу...

*

З усіх кутків, з усіх шпар, з усіх можливих сторін приходять все ті самі гості, все ті самі проблеми, що зводяться до трьох знаків питань: „За що, на що і чому”, а з ними всуміш несе уява спомином картини минулого, щоб туга за тим, що вже раз на все пропало, обвилась гадиною довкола зраненої душі та постійно впорскувала свою пекучу їдь ще на більшу нудьгу, ще на більшу скуку і жаль...

Вичерпуються сили. Хочеться спокою, будьякого спокою, щоб тільки спокою. Очевидно не зовнішнього спокою, а внутрі, де вже не вітри, а гурагани розвели свій переможний танок!...

Спокою... і десь із глибини темряви, мов блудний вогник прилетить хутко страшна думка, страшна, бо гідна тільки слабких, або нікчемних душ, страшна у своїй приманчивості, як ляпа, чи свічка для нічних комах — зо світлом смерть, така принадна смерть, як перший поцілунок коханої жінки...

Це тільки одна — одніська хвилинка тупого болю, потім вже ніщо... так легко, приємно, щасливо, як у казці...

— А потім?...

— Воля...

— Не питай... воля!... чи є щось кращого на землі, як воля?...

— А потім?...

*

Геть собі йдіть лукаві, принадні думки, геть собі щезайте!...

Не кусіть приманою мертвого спокою (на це ще час).
Краще життя!...

— Ха — ха, чи це життя, це довілля — не домовина, не гробовець?... П'ять кроків вздовж, два кроки вширш...

Чи це життя, упрощене до найпримітивніших форм фізіології, чи це життя?... Ха-ха-ха!

Як серце ледве у грудях беться, як мозок ледве реагує, як всі духові і фізичні сили на те, щоб зносити сам біль, саму нудьгу, саме опущення!... Таж всі близькі душі давно про тебе забули, давно викинули з сердець всі почування, стоптали твої... Рішайсь!...

Брехня, брехня, а хоч би правда, я вірю, що брехня!...

Геть прокляті думки — життя все має свої цінності, свої примани, навіть тут, на цьому сумному місці, як не у реальній дійсності, то бодай у моїй волею утвореній уяві, як не у сучасному і майбутньому, то напевно у минулому, в скарбниці колишніх щасливих днів і снів!...

*

Де ж Ви, товариші мої щирі, де ж Ви, кохані жінки, осолодо і потіхо, де ж Ви?...

Де ж Ви, що в самоту, в холодні сірі дні слотливої осені, в морозні, сковані льодом нудьги зимові вечорі, слали мені у далеку чужину стільки духових сил, що у найтяжчих хвилинах безсилля, в ментах замрячення і отупіння, в хвилях патологічного хаосу, десь із глибини підсвідомости приходили нові світла, нові дрібні промінці, а з ними новий наклад енергії із закликом:

Не здавайся!

І в тихі запашні дні весни, як сонце гасне за обрієм та соромливо останній раз в живу могилу загляне, на прощання китицю квітів багряного золота залишить — незабудьки золотих сердець... А літо, солодке літо вимріяних снів, як жар вогнем спалить, на екран спогадів мережана скатерть Рідної Землі мякостелиться, пахне спіле збіжжя, а в ньому волошки... розсміяні сині очі... і маки, червоні маки, як кров...

Бачу Вас усіх усміхнених, щасливих, безжурних. Приходьте, подайте сил, бо моїх вже замало, щоб гідно витривати на становищі!...

Приходьте, хай гляну у Ваші розсміяні очі, кохані очі, як зорі в теплу майову ніч...

Приходьте, відірвіть думки від мертвої тиші, що лящить в ухах звуками іржавого, пощербленого заліза сверлів, що глухим грюкотом могутнього двигуна-молота товче шпаркий струмок гарячої крові бючками висків...

Приходьте і свої цілющі руки положіть на розпалене чоло та принесіть дрібку сну, сну — забуття, сну — несвідомости жахливої дійсности!...

*

І Ви, добрі, прийшли. Прийшли думками в мою живу могилу. Чую ваші слова, чую дотик Ваших рук, чую безмір Вашої прихильности і співчуття, бачу у Ваших очах усміх весняної чічки, як перший усміх закоханої дівчини... Мені так добре з Вами, так мило і безжурно, як було хіба людині в раї ще тоді, доки вона не знала ще, що гріх, що сльози...

Я бачу Вас усіх, що більше, між Вами нових, таких нових, що про їх існування я ніколи не знав, і вони теж разом із Вами прийшли... прийшли принести найкращий дарунок, що може дати людина людині: радість життя!

*

Ви прощаєтесь зо мною — чую солодкі Ваші цілунки на спалених устах та споченому чолі, чую музику Ваших слів:

До скорого побачення в інших умоविдах, в кращих ситуаціях химерної долі...

*

Тяжать повіки. Очі заходять серпанком імлі. Ще декілька іскор мигне хутко крізь екран свідомости, мов зорі, що падають у спокійну, погідну і запашню літню ніч, і сон, короткий твердий сон понесе відпочати в царство казки зо знаком перемоги, що зветься: радість життя!...

Г. Костельник

РОЗМОВИ З ХРИСТОМ

(Продовження; див. ч. 4—5).

3. Знак, що йому будуть суперечити.

Прийшов Ти у стилі пророків. Не в стилі царів, як сподівалися люди, не зо славою і блиском, не з владою, що на неї покликувався Пилат перед Тобою, тільки в стилі пророків, у яких — на диво наших очей — сполучена слабкість землі з силою неба.

В усьому, крім гріха, Ти був подібний до нас, що мешкаємо на цій „долині сліз”, а рвемося до „небесного царства”. Тому Ти й називав сам себе „Сино м Чоловічим.”

Божий Син, Бог захотів стати чоловіком?... Це для людського роду і соблазнь-абсурд, і враз таємна, приглушена надія та побоювання. Хто ж зміряє людську душу до дна? Хто вичитає всі її звязки з її праджерелом у всесвіті? Наче вулькан, з невідомих глибин виносить вона на верх вогонь і силу, якій дивуємося, бо ще вчора ми були „певні”, що вулькан уже вигас... Контрастами, як усе, людська душа посувається вперед на шляху життя. Сон і ява чергуються в нашому житті.

Соблазню-абсурдом і враз таємною надією та побоюванням для людей — Бог; соблазню і враз таємною надією — душа, життя... все, що велике, що переростає міру будня. Наче б були два серця, дві душі в людині і наче б раз одна промовляла, а другий раз друга.

І діляться люди на таких, що для них Бог посміховище, та на таких, що для них Бог віра, надія і любов; на таких, що для них Богочоловік посміховище, та на таких, що для них Богочоловік „шлях, правда і життя”.